

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 06.09.2017

Vår ref.: 201605139-5

Arkiv: 312

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Ingrid Haug

Vedtak om innkalling til konsesjonsbehandling av Eidet kraftverk, Eidet I kraftverk og Eidet II kraftverk i Skiensvassdraget, Skien kommune

NVE vedtar at Eidet kraftverk, Eidet I kraftverk og Eidet II kraftverk skal kalles inn til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66. NVE mener det må settes vilkår som ivaretar fiskebestandene i vassdraget. Kraftverkseierne bes utarbeide en søknad om konsesjon etter vannressursloven § 8 innen 6 måneder.

Bakgrunn

NVE har mottatt en anmodning fra Fylkesmannen i Telemark om innkalling av Eidet kraftverk, Eidet I kraftverk og Eidet II kraftverk til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66. Fylkesmannen viser til behovet for å sikre en bærekraftig forvaltning av fisk i vassdraget og mener det mangler gode løsninger for opp- og nedvandring av laks, sjøørret og ål i nedre deler av vassdraget. Møllefossen representerer en viktig vandringsvei for fisk og fylkesmannen mener det er nødvendig å få satt vilkår som gir hjemmel til å pålegge fiskeundersøkelser og påfølgende tiltak for å bedre vandringsveiene.

De tre kraftverkene Eidet, Eidet I og Eidet II utnytter fallet i Møllefossen, som er en del av Skiensfallene, midt i Skien sentrum. Kraftverkene er plassert i samme stasjonsbygning, men har frem til nå hatt ulike eiere. Eidet kraftverk (0,7 MW/4,3 GWh) eies av Skagerak Kraft AS. Eidet I kraftverk (0,6 MW/4 GWh) eies av Skiens Aktiemølle ASA, mens Eidet II kraftverk (1,3 MW/9 GWh) eies av Broerne 6 AS. Skagerak Kraft AS opplyser i brev av 05.07.2017 at de vil overta eierskapet av alle de tre kraftverkene slik at det i fremtiden blir en felles eier.

Eidekraftverkene har ingen konsesjon etter vassdragslovgivningen, men Eidet II har en ervervskonsesjon fra 1975. Skiensfallene er delt i flere løp og søndre deler av fallet, Klosterfossen, utnyttes i Klosterfoss kraftverk som er eid av Akershus Energi AS. Dette kraftverket har konsesjon etter både vannressursloven og ervervsloven. Det er Skiens Brugseierforening som forestår reguleringen i nedre deler av vassdraget, og fordelingen av vannet mellom de ulike kraftverkene i Skienvassdragene er angitt i brukseierforeningens vedtekter.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81

7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Anmodningen fra Fylkesmannen ble ved brev av 20.02.2017 oversendt kraftverkseierne for kommentar og som et varsel om mulig innkalling av kraftverkene til konsesjonsbehandling. Kraftverkseierne skriver i felles brev datert 20.30.2017 at de ikke mener det foreligger særlige grunner for å kalle inn til konsesjonsbehandling i denne saken. De viser til at dagens eiere har bidratt til finansiering av ny fisketrapp i Møllefossen og at de også er villige til å bidra til fiskeundersøkelser og tiltak for å sikre opp- og nedvandring av fisk. Forutsetningen er at tiltakene ikke går utover kraftproduksjon og at nytten ved tiltakene står i rimelig samsvar med kostnadene. De viser også til pågående prosess med å samle kraftverkene i Møllefossen under en eier, noe de mener vil gi en mer oversiktlig eierstruktur og legge til rette for enklere dialog med miljøforvaltningen.

NVE arrangerte en befaringsreise i juni 2017 sammen med kraftverkseierne, Fylkesmannen og Skien kommune for å vurdere muligheter for avbøtende tiltak for fisk og behovet for en eventuell innkalling av de konsesjonsfrie anleggene til konsesjonsbehandling. Befaringen inkluderte også Klosterfoss kraftverk og Skotfoss kraftverk for å kunne se helheten av fiskevandringssystemene i nedre del av vassdraget.

Bestemmelsene i vannressursloven § 66 gir vassdragsmyndighetene hjemmel til å kalle inn eldre, konsesjonsfrie anlegg til konsesjonsbehandling dersom dette anses nødvendig av miljøhensyn. Dette gir mulighet til å sette vilkår for videre drift og til å innføre gjeldende standardvilkår.

NVEs vurdering

Skien vassdrag drenerer store deler av Telemark og omfatter flere større sidevassdrag som alle drenerer til Norsjø. Vassdraget er et viktig vassdrag for anadrome arter som laks, sjørret og ål. Fra Norsjø og ned til sjøen ligger kraftverkene Skotfoss, Eidekraftverkene og Klosterfoss, som utgjør barrierer i vassdraget og gir utfordringer knyttet til opp- og nedvandring. Gyteområdene til anadrom fisk er begrenset i Skienselva, men særlig Bøelva oppstrøms Norsjø har viktige gyte- og oppvekstområder. Nedstrøms Skotfoss er det Falkumelva med sidevassdrag som er viktig anadrom strekning. NVE mener det er viktig at det gjøres en vurdering av hvordan vandringsforholdene for langtvandrende fiskearter kan ivaretas.

I Møllefossen er det planer om ny fisketrapp forbi Eidekraftverkene i regi av Skien kommune. Trappa er planlagt i samråd med fiskefaglig ekspertise og kraftverkseierne er med på spleiselaget. Det er planlagt vannslipp i trappa etter frivillige avtaler med kraftverkseierne. Hovedmålet med prosjektet er å bygge en funksjonell fisketrapp som sikrer oppstrøms passasje for målgruppen laks, sjørret og ål. Det er ikke planlagt løsninger for nedvandring. Fylkesmannen ønsker at tiltakene som nå gjøres i Møllefossen formaliseres gjennom en konsesjon.

I Klima- og miljødepartementets godkjenning av regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken for planperioden 2016-2021 (brev av 04.07.2016) er Skienselva prioritert med godkjent miljømål 2021 der tiltak kan medføre krafttap for vannkraftsektoren. Miljømålet er knyttet til å sikre vandringsforhold for fisk. Det er to vannforekomster som utgjør Skienselva. Det er 016-796-R Skienselva (Fareelva) som strekker seg fra Skotfoss til Skiensfallene og 016-770-R Skienselva (Nedstr. Skien) som strekker seg fra Skiensfallene til sjøen. Begge vannforekomstene er sterkt modifisert og i risiko for ikke å oppnå miljømål i 2021.

For vannforekomst Skienselva (Fareelva) er økologisk potensial dårlig (DØP) og miljømålet er godt økologisk potensial (GØP) i 2021, med konkret miljømål om å sikre tilstrekkelig vandringsforhold for fisk. Videre er det beskrevet i Vann-nett behov for innkalling av de eldre vannkraftverkene bl.a. for å sikre en stabil minstevannføring i vassdraget.

For vannforekomst Skienselva (Nedstr. Skien) er økologisk potensial moderat (MØP) og miljømålet er godt økologisk potensial (GØP) i 2021, med konkret miljømål om å sikre tilstrekkelig vandringsforhold

for fisk. Også her er det beskrevet i Vann-nett behov for innkalling av de eldre vannkraftverkene til konsesjonsbehandling, vedlikeholde fisketrapper og etablering av sikker fiskevandring fra hovedelv og inn i sideelver.

NVE er forpliktet til å vurdere tiltak i vannforekomster påvirket av vassdragsregulering med godkjente miljømål. NVE kan kalle inn konsesjonsfrie kraftverk til konsesjonsbehandling etter § 66 i vannressursloven dersom vi mener det foreligger «særlige tilfelle». NVE mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap til å si at fiskevandringstiltak i Skienselva er viktig for å bedre forholdene for fisk og at dette kan utgjøre et særlig tilfelle. NVE mener derfor at Eidekraftverkene bør kalles inn til konsesjonsbehandling for å kunne gjennomføre en formell prosess for å finne gode løsninger som ivaretar vandringsveiene for fisk. En konsesjon gir myndighetene hjemmel til å følge opp tiltak med godkjenning av detaljerte planer, mm. Det gir også myndighetene hjemmel til å pålegge eventuelle naturvitenskapelige undersøkelser og tiltak rettet mot fisk og fiskevandringers dersom det skulle være nødvendig. Eventuelle pålegg om tiltak gjøres etter en nøye avveining mellom kostnadene ved gjennomføringen og ventet effekt for miljøverdier.

Konklusjon

NVE vedtar at Eidet kraftverk, Eidet I kraftverk og Eidet II kraftverk skal kalles inn til konsesjonsbehandling. Innkallingen vedtas med hjemmel i vannressursloven § 66 tredje ledd annet punktum. Skagerak Kraft AS, Skiens Aktiemølle ASA og Broerne 6 AS skal utarbeide en søknad om konsesjon etter vannressursloven § 8. Søknaden skal sendes NVE innen 6 måneder fra dette vedtaket.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Videre saksgang

NVE ber om at Skagerak Kraft AS, Skiens Aktiemølle ASA og Broerne 6 AS samarbeider om å utarbeide en konsesjonssøknad som skal sendes NVE innen 6 måneder fra dette vedtakets dato. Søknaden kan ta utgangspunkt i søknadsmal for småkraftverk som ligger på våre hjemmesider <https://www.nve.no/energiforsyning-og-konsesjon/vannkraft/sma-kraftverk>, men tilpasses etter behov. Temaer som ikke er relevante for denne saken kan utelates.

Ved utarbeidelse av søknaden skal det legges vekt på de forholdene som fremgår av kravdokumentene og dette vedtak. Løsninger som ivaretar toveis fiskevandring forbi Eidekraftverkene skal være hovedtemaet for søknaden. Kostnader og ventet miljøeffekt skal synliggjøres. Dersom enkelte tiltak kan gjennomføres i medhold av vilkår i en konsesjon på et senere tidspunkt bør dette også omtales.

Søknaden skal også gi en beskrivelse av fiskens vandringssystem i nedre deler av vassdraget. Beskrivelsen kan være basert på eksisterende kunnskap. Søknaden bør inneholde en kunnskapsoppsummering der kjente rapporter og undersøkelser legges ved (fullstendig litteraturliste). Det skal videre lages et forslag til undersøkelsesprogram som skal komme frem til tiltak som sikrer opp- og nedvandringens løsninger i nedre deler av Skiensvassdraget på sikt. Vi anbefaler at dette gjøres i samarbeid med Akershus Energi og inkluderer Klosterfoss og Skotfoss. Fiskefaglig kompetanse er relevant for utarbeidelse av søknaden.

Konsesjonssøknaden skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før den godkjennes og sendes på høring. Vi ber om at det lages et utkast til søknad innen 6 mnd. Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for å avklare innholdet i dokumentet.

NVE vil sende søknaden på høring til berørte parter for uttalelse. Dokumentet legges ut til offentlig ettersyn lokalt og på internett, og kunngjøres i lokalpressen. Det vil etter høringen bli foretatt en befarings i området før NVE vil fatte et endelig vedtak

Vi viser ellers til tilsvarende brev av i dag sendt Akershus Energi om innkalling av Skotfoss kraftverk til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

:

Mottakerliste:

Broerne 6 Aktieselskap
SKAGERAK KRAFT AS
Skiens Aktiemølle ASA

Kopi til:

Fylkesmannen i Telemark
Skien kommune
Vannregion Vest-Viken